

Вукоман Страњанчевић
Филолошки факултет
Универзитет у Београду

Кинеске луткине куће

Moderna kineska drama i Henrik Ibzen / Mirjana Pavlović. – Beograd: Geopoetika izdavaštvo, 2014 (Beograd : Ćigoja štampa). – 300 str. ; 20 cm. – ISBN 978-86-6145-159-1

Књига *Модерна кинеска драма и Хенрик Ибзен*, објављена у едицији *Теорија* издавачке куће *Геопоетика*, настала је као део пројекта „Превод у систему компаративних изучавања националне и стране књижевности и културе” Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије. Ауторка у уводној речи објашњава избор и тему рада, а као мотивацију да се датом темом бави наводи недовољно истражен утицај Хенрика Ибзена на модерну кинеску драму како у оквиру српске, тако и у оквиру европске културе. Књига има троделну структуру, а јасан и једноставан језик којим је написана чине је доступном и широј читалачкој публици, не губећи тиме на информативности и стручности. Основна идеја књиге јесте истраживање феномена рецепције и утицаја једног европског писца на кинеску модернистичку књижевност, са ужим фокусом на рађање говорне драме као посебног жанра у тадашњој Кини. Пажљиво пратећи и анализирајући однос Ибзеновог дела и кинеске драмске уметности, ауторка успева да покаже развој модернистичке књижевности ван европског контекста, али и да успостави везу између два модернизма – кинеског и (западно)европског.

Уводни део студије Мирјана Павловић користи како би оцртала и објаснила књижевно-историјски контекст Кине с почетка XX века. Сажетим и концизним представљањем преласка кинеског друштва из затвореног феудалног у модерно, за који су карактеристични раскид са конфуцијанском филозофијом и моралом, као и буђењем националне свести, ауторка прецизно мапира неуралгичан тренутак у коме се Ибзеново дело појављује у Кини. Преко културно-друштвеног Покрета Четвртог маја Мирјана Павловић даје приказ како стања у кинеској књижевности тако и разних теоријских питања о сврси и улози које је она у том у тренутку требало да има. Опис реформе кинеског драмског израза од традиционалног музичког позоришта до говорне драме, ауторка користи да укаже на повезаност друштвено-политичких превирања са

уметничко-естетичким променама које захватају кинеску драму. Након тога Мирјана Павловић (п)описује кинеска књижевна друштва и њихове часописе, међу којима као веома важан издваја часопис *Нове омладине*, у оквиру ког ће Ибзенова дела први пут бити представљена широј кинеској јавности. На крају овог поглавља ауторка даје садржајан опис драма које су се у том периоду изводиле како би показала постепено афирмисање говорне драме, али и драмског стваралаштва као равноправног сегмента књижевне уметности модернистичке Кине.

Средишњи део књиге заузимају поглавља посвећена праћењу развоја рецепције Ибзенових драма у Кини. Као кључне књижевно-историјске тачке ауторка узима две године: 1918. годину, када се у оквиру часописа *Нове омладине* појављују преводи Ибзенових драма *Луткина кућа*, *Народни непријатељ* и *Мали Ејолф* и Ху Шијев есеј „Ибзенизам” и 1928. годину, у којој, поводом стогодишњице од Ибзеновог рођења, излази прва целовита студија на кинеском језику и, што је још важније, неколико чланака „О Ибзenu” које у оквиру *Јутарњих новина* издаје Ђијао Ђујин. Управо ће помоћу Ху Шијевог, односно Ђијао Ђујинговог текста Мирјана Павловић показати развојни пут који је у рецепцији пређен од заинтересованости за Ибзена као критичара и реформатора друштва, везане првенствено за Покрет Четвртог маја, до каснијих интерпретација које су више инсистирале на уметничком аспекту његових драма. Бирајући управо *Луткину кућу*, као једну од најпревођенијих и најизвођенијих Ибзенових драма у тадашњој Кини, Мирјана Павловић анализом различитих поставки поменуте драме показује у којој мери су кинески аутори успевали да разумеју и у свој контекст преведу замисли европског уметника. Ауторка закључује да су „кинеске Норе” из тог периода, иако не поседују уметничке финесе своје европске имењакиње, изузетно важне за развој говорне драме, али и за покретање важних друштвених питања, као што је, на пример, положај жене у оквиру патријархалног конфуцијанског друштва.

Коначно, у последњем делу студије, ауторкино истраживање је првенствено компаративног карактера. Цело поглавље је посвећено откривању сличности и разлика које постоје између Ибзенових драма и драма Гуо Можуоа, Тијен Хана и Цао Јуа. Искрпном текстуалном анализом Мирјана Павловић показује начин на који је кинеска драма еволуирала од имитација и делимично успешног усвајања Ибзенових драмских техника, присутних код Гуо Можуоа и Тијен Хана, до потпуно самосталног и аутентичног уметничког израза који ауторка ишчитава у Цао Јуовим драмама. Поред тога, дат је свеобухватни приказ романтичарских, реалистичких и модернистичких тенденција код сва три поменута аутора, као и њихова теоријска разматрања везана за

стваралштво Хенрика Ибзена. У закључку Мирјана Павловић у сажетом облику још једном подсећа на развој и утицај који је Ибзен имао на кинеску драму и, иако само на симболичном нову, покреће питање о новим увидима и идејама везаним за Ибзеново дело, који су се у кинеској књижевно-уметничкој пракси формирали крајем XX века. Пре списка литературе с краја књиге налази се додатак који чини листа важнијих кинеских превода и адаптација Ибзенових драма од 1918. до 1949. године и словарник у коме су пописана и преведена сва имена, наслови дела, књижевних друштава и часописа, као и термина и појмова из кинеског језика, што ће онима који ову књигу користе у истраживачке сврхе бити од посебне користи.

Мирјана Павловић написала је користан и занимљив водич кроз кинеску модерну драму. Компаративна метода којом се ауторка користи у читању даје један нови поглед на кинеску (драмску) књижевност с почетка XX века. Поред тога, тема којом се бави, а која у оквирима европске (и наше) културе није довољно истражена, чини ову монографију незаобилазном литературом како за изучаваоце кинеске модерне драме и утицаја коју је Хенрик Ибзен на њу имао, тако и за све оне који се баве проучавањем сада већ очигледно двосмерног утицаја кинеске и (западно)европске модернистичке књижевности. Стога књига Мирјане Павловић представља не само вредан допринос домаћој науци о књижевности већ и стимулативну теоријско-интерпретативну основу свим будућим истраживачима и истраживачицама.